

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะได้กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความ เข้าใจของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับงานตามหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 11

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอ ในเขตการศึกษา 11 จำนวน 274 คน โดยจำแนกตามจังหวัดได้ดังนี้

- 1.1 ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในจังหวัดชัยภูมิ
มีจำนวนทั้งสิ้น 50 คน
- 1.2 ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในจังหวัดนครราชสีมา
มีจำนวนทั้งสิ้น 82 คน
- 1.3 ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในจังหวัดบุรีรัมย์
มีจำนวนทั้งสิ้น 50 คน
- 1.4 ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในจังหวัดสุรินทร์
มีจำนวนทั้งสิ้น 44 คน
- 1.5 ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในจังหวัดศรีสะเกษ
มีจำนวนทั้งสิ้น 48 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสำรวจความเข้าใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ในส่วนของแบบสอบถามจะเป็นการสำรวจสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและแบบสำรวจความเข้าใจโดยจะเป็นแบบสำรวจรายการ (check list) และแบบปลายเปิด (open-ended) ส่วนแบบสำรวจความเข้าใจจะเป็นการสำรวจสภาพความเข้าใจเกี่ยวกับงานตามหน้าที่ของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ โดยมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (multiple choice)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์ แล้วให้ผู้ตอบส่งกลับคืนที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด โดยผู้วิจัยไปรับแบบสอบถามคืนที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามและแบบสำรวจความเข้าใจที่มีความสมบูรณ์คืนมาทั้งสิ้น 220 ชุด คิดเป็นร้อยละ 80.29 ของจำนวนแบบสอบถามและแบบสำรวจความเข้าใจทั้งหมด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและแบบสำรวจความเข้าใจ โดยใช้ค่าร้อยละ ส่วนข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความเข้าใจในงานตามหน้าที่ของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและแบบสำรวจความเข้าใจ

ผู้ตอบแบบสอบถามและแบบสำรวจความเข้าใจ เป็นศึกษานิเทศก์อำเภอในจังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ ชัยภูมิ ศรีสะเกษ และสุรินทร์ คิดเป็นร้อยละ 29.55 18.64 18.18 17.73 และ 15.90 ตามลำดับ ผู้ตอบส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็น

ร้อยละ 98.64 ที่เหลือมีวุฒิทางการศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 1.36 ในค่านการเข้าดำรงตำแหน่งผู้ตอบเข้าดำรงตำแหน่งเมื่อประมาณ พ.ศ.2525 คิดเป็นร้อยละ 39.09 เข้าดำรงตำแหน่งในปี พ.ศ.อื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 30.91 และเข้าดำรงตำแหน่งเมื่อประมาณ พ.ศ.2527 คิดเป็นร้อยละ 30.00

2. ความเข้าใจเกี่ยวกับงานตามหน้าที่ของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษา

อำเภอ

2.1 งานพัฒนาการศึกษา โดยส่วนรวมปรากฏว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอมีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามจังหวัด พบว่าศึกษานิเทศก์อำเภอในจังหวัดชัยภูมิ นครราชสีมา และสุรินทร์ มีความเข้าใจอยู่ในระดับน้อย ส่วนศึกษานิเทศก์อำเภอในจังหวัดบุรีรัมย์ และศรีสะเกษ มีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามการเข้าดำรงตำแหน่ง พบว่าศึกษานิเทศก์อำเภอที่เข้าดำรงตำแหน่งทุกปี พ.ศ. มีความเข้าใจระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เรื่องที่มีความเข้าใจในระดับมากที่สุด ได้แก่ การประเมินมาตรฐานโรงเรียน เรื่องที่มีความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ลักษณะของโครงการที่ดี จุดมุ่งหมายของการจัดทำเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน และวัตถุประสงค์ของการอบรมครูประจำการ เรื่องที่มีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ แนวคิดในการทำแผนงาน/โครงการของ สปอ. การพิจารณาคูณสมบัติของวิทยากร และการประเมินผลการอบรม เรื่องที่มีความเข้าใจอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ จุดมุ่งหมายของการวางแผนพัฒนาการประถมศึกษา ประโยชน์ของข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และการเขียนกิจกรรมของโครงการ และเรื่องที่มีความเข้าใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ ลักษณะของเป้าหมาย การระบุรายละเอียดในแผนดำเนินงาน การติดตามประเมินผลของโครงการมาตรฐานวิชาการระดับประถมศึกษา และรายละเอียดของเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา

2.2 งานการเรียนการสอน โดยส่วนรวมปรากฏว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอมีความเข้าใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามจังหวัด พบว่าศึกษานิเทศก์อำเภอในจังหวัดชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ มีความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ส่วนศึกษานิเทศก์อำเภอในจังหวัดสุรินทร์ มีความเข้าใจอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามการเข้าดำรงตำแหน่ง พบว่าศึกษานิเทศก์อำเภอที่เข้าดำรงตำแหน่งทุกปี พ.ศ. มีความเข้าใจในระดับ

มาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เรื่องที่มีความเข้าใจอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ความหมายของหลักสูตร คุณสมบัติของผู้ที่เรียนหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 การกำหนดสัดส่วนเวลาเรียนของหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 เกณฑ์การตัดสินผลการเรียน และระยะเวลาของการเลื่อนชั้นระหว่างปี เรื่องที่มีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ วัตถุประสงค์ของการใช้สื่อการสอน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสุขศึกษา ชั้น ป.1-4 ส่วนเรื่องอื่น ๆ มีความเข้าใจอยู่ในระดับมาก

2.3 งานส่งเสริมคุณลักษณะนักเรียน โดยส่วนรวมปรากฏว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอมีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามจังหวัด พบว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอทั้ง 5 จังหวัด มีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามการเข้าดำรงตำแหน่ง พบว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอที่เข้าดำรงตำแหน่งทุกปี พ.ศ. มีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เรื่องที่มีความเข้าใจอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การกำหนดการกีฬาและการส่งเสริมวัฒนธรรมตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 เรื่องที่มีความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ได้แก่ บทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับงานอนามัยโรงเรียน และการกำหนดเวลาเรียนวิชาลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี เรื่องที่มีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การดำเนินงานเกี่ยวกับคุณลักษณะนักเรียน เรื่องที่มีความเข้าใจในระดับน้อย ได้แก่ ความหมายของวิชาลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี เป็นวิชาบังคับ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี และเรื่องที่มีความเข้าใจในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ จุดมุ่งหมายของการกีฬา

2.4 งานนิเทศและการตรวจเยี่ยม โดยส่วนรวมปรากฏว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอมีความเข้าใจในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามจังหวัด พบว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอทั้ง 5 จังหวัด มีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามการเข้าดำรงตำแหน่ง พบว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอที่เข้าดำรงตำแหน่งทุกปี พ.ศ. มีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เรื่องที่มีความเข้าใจอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ความหมายของการนิเทศการศึกษาในสภาพปัจจุบัน การนิเทศเมื่อไปโรงเรียน และขั้นตอนในการดำเนินการนิเทศ เรื่องที่มีความเข้าใจอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ความหมายของการนิเทศการศึกษาในสภาพปัจจุบัน การนิเทศเมื่อไปโรงเรียน และขั้นตอนในการดำเนินการนิเทศ เรื่องที่มีความเข้าใจอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ความหมายของการนิเทศการศึกษาในลักษณะการปฏิบัติ จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา และการนิเทศการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 5 ส่วนเรื่องอื่น ๆ มีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง

2.5 งานสนับสนุนวิชาการ โดยส่วนรวมปรากฏว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอ

มีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง เพื่อพิจารณาตามจังหวัด พบว่าศึกษานิเทศก์อำเภอในจังหวัด ชัยภูมิ บุรีรัมย์ และสุรินทร์ มีความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ส่วนศึกษานิเทศก์อำเภอในจังหวัด นครราชสีมา และศรีสะเกษ มีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามการเข้าดำรงตำแหน่ง พบว่าศึกษานิเทศก์อำเภอที่เข้าดำรงตำแหน่งเมื่อประมาณ พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2527 มีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนศึกษานิเทศก์อำเภอที่เข้าดำรงตำแหน่งในปี พ.ศ. อื่น ๆ มีความเข้าใจอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เรื่องที่มีความเข้าใจอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การกำหนดโครงการเพื่อแก้ปัญหา และเหตุผลของการประเมินผลโครงการ เรื่องที่มีความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เหตุผลที่ต้องทำวิจัย และหลักในการเผยแพร่ข้อมูล เรื่องที่มีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ หน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานวิจัย และการดำเนินงานการเผยแพร่ทางวิชาการ และเรื่องที่มีความเข้าใจในระดับน้อย ได้แก่ โครงการในแผนงานวิชาการ และหลักการประเมินโครงการที่ดี

2.6 งานข้อมูลทางการศึกษา โดยส่วนรวมปรากฏว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอ

มีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามจังหวัด พบว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอในจังหวัด ชัยภูมิ นครราชสีมา สุรินทร์ และศรีสะเกษ มีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนศึกษานิเทศก์อำเภอในจังหวัดบุรีรัมย์มีความเข้าใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามการเข้าดำรงตำแหน่ง พบว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอที่เข้าดำรงตำแหน่งทุกปี พ.ศ. มีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เรื่องที่มีความเข้าใจในระดับมากที่สุด ได้แก่ ลักษณะของ ข้อมูลที่จะนำมาวางแผน เรื่องที่มีความเข้าใจในระดับมาก ได้แก่ วิธีหาแนวโน้มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องที่มีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และข้อมูลที่ต้องแจ้งให้โรงเรียนทราบ และเรื่องที่มีความเข้าใจในระดับน้อย ได้แก่ วัตถุประสงค์ของการหาแนวโน้มสถิติต่าง ๆ

2.7 งานจัดทำแผนงบประมาณและขอตั้งงบประมาณ โดยส่วนรวมปรากฏว่า

ศึกษานิเทศก์อำเภอมีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามจังหวัด พบว่าศึกษานิเทศก์อำเภอทั้ง 5 จังหวัด มีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามการเข้าดำรงตำแหน่ง พบว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอที่เข้าดำรงตำแหน่งทุกปี พ.ศ. มีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง

และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เรื่องที่มีความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ได้แก่ วิธีพิจารณา การดำเนินการ เมืองงบประมาณถูกตัดมาก การกำหนดระยะเวลาของเงินประจำงวดของปีงบประมาณ และวิธีการขอ เงินประจำงวดที่ 1 เรื่องที่มีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การดำเนินงานของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมื่อได้รับการจัดสรรงบประมาณ และเรื่องที่มีความเข้าใจอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ลำดับขั้นตอนการเสนอของงบประมาณ วิธีพิจารณาขอตั้งงบประมาณ ระยะเวลาการจัดทำแผนพัฒนาการประถมศึกษา และการติดตามแผนการใช้เงินตามงวดเงินงบประมาณ

2.8 งานศูนย์วัสดุอุปกรณ์ โดยส่วนรวมปรากฏว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอมีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามจังหวัด พบว่าศึกษานิเทศก์อำเภอทั้ง 5 จังหวัด มีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามการเข้าดำรงตำแหน่ง พบว่าศึกษานิเทศก์ที่เข้าดำรงตำแหน่งทุกปี พ.ศ. มีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เรื่องที่มีความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ได้แก่ วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศูนย์วัสดุอุปกรณ์ และการบริการสื่อการเรียนการสอนเมื่อเริ่มจัดตั้งศูนย์วัสดุอุปกรณ์ เรื่องที่มีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ วิธีการส่งเสริมศูนย์วัสดุอุปกรณ์ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน และเรื่องที่มีความเข้าใจอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การดำเนินการเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และการนิเทศติดตามผลการใช้สื่อการเรียนการสอน

2.9 งานเลขานุการคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ โดยส่วนรวมปรากฏว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอมีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามจังหวัด พบว่าศึกษานิเทศก์อำเภอในจังหวัดชัยภูมิ และสุรินทร์ มีความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ส่วนศึกษานิเทศก์อำเภอในจังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ มีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามการเข้าดำรงตำแหน่ง พบว่าศึกษานิเทศก์อำเภอที่เข้าดำรงตำแหน่งทุกปี พ.ศ. มีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เรื่องที่มีความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ได้แก่ แบบรายงาน (หรือบันทึก) การประชุม เรื่องที่มีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การกำหนดวันประชุมของคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และการออกหนังสือเชิญคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ประชุม

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่ได้นำเสนอแล้วนั้น มีข้อค้นพบที่น่าสนใจและสมควรที่จะนำมาอภิปราย และ เสนอแนะดังต่อไปนี้

จากผลการวิจัยพบว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอโดยส่วนรวมมีความเข้าใจอยู่ในระดับมาก จำนวน 1 งาน ได้แก่ งานการเรียนการสอน และมีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 8 เรื่อง ได้แก่ งานพัฒนาการศึกษา งานส่งเสริมคุณลักษณะนักเรียน งานนิเทศและการตรวจเยี่ยม งานสนับสนุนวิชาการ งานข้อมูลทางการศึกษา งานจัดทำแผนงบประมาณและขอตั้งงบประมาณ งานศูนย์วัสดุอุปกรณ์ และงานเลขานุการการประชุมศึกษานิเทศก์อำเภอ/กิ่งอำเภอ ซึ่งรายละเอียดของแต่ละงานพออภิปรายได้ดังนี้

1. งานพัฒนาการศึกษา จากผลการวิจัยพบว่าโดยส่วนรวมศึกษานิเทศก์อำเภอมีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความเข้าใจในระดับน้อยที่สุดในเรื่องลักษณะของเป้าหมาย การระบุรายละเอียดในแผนดำเนินงาน การติดตามประเมินผล โครงการ มาตรฐานวิชาการระดับประถมศึกษา และรายละเอียดของเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา ส่วนเรื่องอื่น ๆ ความเข้าใจกระจายอยู่ในทุกระดับ เมื่อพิจารณาพบว่าเรื่องที่เข้าใจในระดับน้อยที่สุดในเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาการประถมศึกษาอำเภอ ซึ่งเป็นงานหลักของศึกษานิเทศก์อำเภอ และจากผลการวิจัยของ สายัณห์ ผาน้อย (2529: 170) พบว่างานจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ศึกษานิเทศก์อำเภอปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แต่ผลการวิจัยพบว่ามีความเข้าใจในระดับน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาเป็นงานใหม่สำหรับศึกษานิเทศก์อำเภอ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติเปลี่ยนแปลงแนวปฏิบัติ อยู่เสมอ และอยู่ในช่วงเวลาอันจำกัด จึงทำให้มีเวลาไม่เพียงพอในการเตรียมการและประชุมชี้แจง หรือประชาสัมพันธ์ให้เข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดของการดำเนินการ และถึงแม้จะมีคู่มือในการจัดทำแผนพัฒนาการประถมศึกษาอำเภอให้ศึกษานิเทศก์ได้ศึกษาด้วยตนเอง แต่เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงแนวในการดำเนินการอยู่เสมอดังกล่าวจึงอาจทำให้ศึกษานิเทศก์อำเภอเกิดความสับสน และมีความเข้าใจในระดับน้อย สำหรับเรื่องมาตรฐานวิชาการระดับประถมศึกษา ศึกษานิเทศก์อำเภอมีความเข้าใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในเรื่องมาตรฐานวิชาการ ระดับประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติยังไม่ได้กำหนดขึ้น

จึงไม่มีคู่มือหรือแนวทางในการปฏิบัติให้ศึกษานิเทศก์อำเภอได้ศึกษาทำความเข้าใจ ส่วนในเรื่องรายละเอียดของเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนประถมศึกษา ศึกษานิเทศก์อำเภอมีความเข้าใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในทางปฏิบัตินั้น ศึกษานิเทศก์ก็ไม่ได้เกี่ยวข้องโดยตรงกับงานนี้ จึงอาจมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับรายละเอียดของเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนได้ แต่หากจะปฏิบัติก็สามารถศึกษารายละเอียดของเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนได้จากคู่มือการประเมินมาตรฐานโรงเรียนระดับประถมศึกษา

2. งานการเรียนการสอน จากผลการวิจัยพบว่า โดยส่วนรวมศึกษานิเทศก์อำเภอมีความเข้าใจอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าไม่มีเรื่องใดที่ศึกษานิเทศก์อำเภอมีความเข้าใจอยู่ในระดับน้อย หรือระดับน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องจากการกำหนดคุณสมบัติของศึกษานิเทศก์ ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2524 ได้กำหนดคุณสมบัติเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เป็นสำคัญ และศึกษานิเทศก์อำเภอเคยเป็นครูผู้สอนมาก่อนจึงเกิดความคุ้นเคยและมีความเข้าใจเกี่ยวกับงานการเรียนการสอน รวมทั้งระบบงานของศึกษานิเทศก์อำเภอที่ต้องเกี่ยวข้องกับงานการเรียนการสอนอยู่เป็นประจำ เช่น ทำหน้าที่นิเทศ แนะนำช่วยเหลือด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือการเป็นวิทยากรอบรมเกี่ยวกับหลักสูตร หรือเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มประสบการณ์ทั้ง 5 กลุ่ม เพราะศึกษานิเทศก์อำเภอกำเนิดขึ้นมาภายหลังการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรประถมศึกษา เป็นช่วงที่จะต้องจัดอบรมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ครูทำการสอนให้เป็นไปตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ หรือตามแนวทางในแผนการสอน คู่มือครู ดังนั้นศึกษานิเทศก์อำเภอเมื่อเข้าดำรงตำแหน่ง จะได้รับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ อยู่เสมอ เพื่อที่จะนำความรู้ความเข้าใจมาถ่ายทอดหรือจัดการอบรมให้แก่ครูผู้สอนในอำเภอที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะในปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติมีนโยบายเร่งรัด ปรับปรุงคุณภาพการศึกษาระดับประถมศึกษา ด้วยวิธีการต่าง ๆ และการนำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในแต่ละจังหวัดมาเรียงลำดับ เพราะฉะนั้นศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีความเข้าใจงานการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ก็สามารถเป็นที่พึ่งของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตร

3. งานส่งเสริมคุณลักษณะนักเรียน จากผลการวิจัยพบว่า โดยส่วนรวมศึกษานิเทศก์อำเภอมีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าศึกษานิเทศก์อำเภอมีความเข้าใจอยู่ในระดับน้อยในเรื่อง ความหมายของวิชาลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี เป็นวิชาบังคับ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหลักสูตรวิชาลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ได้ประกาศใช้เป็นวิชาบังคับยังไม่นานนัก รวมทั้งศึกษานิเทศก์อำเภอไม่มีโอกาสได้รับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี เพราะมีศึกษานิเทศก์กรมพลศึกษา ประจำจังหวัดทำหน้าที่นี้เทศแนะนำ และเป็นวิทยากรในการจัดอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ให้แก่ครู

4. งานนิเทศและการตรวจเยี่ยม จากผลการวิจัยพบว่า โดยส่วนรวมศึกษานิเทศก์อำเภอมีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าศึกษานิเทศก์อำเภอมีความเข้าใจอยู่ในระดับน้อยในเรื่องความหมายของการนิเทศการศึกษาในลักษณะการปฏิบัติ จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา และการนิเทศการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 5 ส่วนเรื่องอื่น ๆ มีความเข้าใจอยู่ในระดับมาก และระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สัจจ อุทรานันท์ (2528: 124) ที่ได้สรุปสภาพปัญหาในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ว่า ปัญหาส่วนหนึ่งมาจากศึกษานิเทศก์ยังขาดความรู้ในด้านเนื้อหาสาระและวิธีการนิเทศเป็นอย่างมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากศึกษานิเทศก์อำเภอไม่ได้รับการอบรมหรือการฝึกเทคนิค ทักษะในการนิเทศ โดยเฉพาะ เรื่องที่ศึกษานิเทศก์ได้รับการอบรมส่วนมากจะเกี่ยวกับหลักสูตรหรืองานการเรียนการสอนซึ่งต้องนำไปถ่ายทอดจัดอบรมให้แก่ครูในอำเภอที่รับผิดชอบ และศึกษานิเทศก์อำเภอส่วนมากจบการศึกษาในสาขาวิชาอื่น ที่นอกเหนือจากการนิเทศการศึกษา ซึ่งอาจทำให้ศึกษานิเทศก์อำเภอมีความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวอยู่ในระดับน้อย งานนิเทศและการตรวจเยี่ยม เป็นหน้าที่หลักของศึกษานิเทศก์อำเภอ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ หน่วยศึกษานิเทศก์ 2524: 2) ซึ่งเป็นงานที่ต้องปฏิบัติเป็นประจำถ้าขาดความรู้ความเข้าใจในความคิดรวบยอด (Concept) อาจทำให้การปฏิบัติงานไม่ถูกต้องและขัดกับหลักการก็ได้ ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าศึกษานิเทศก์อำเภอควร มีความเข้าใจเกี่ยวกับงานนิเทศ และการตรวจเยี่ยม เป็นอย่างดี เพราะเป็นงานหลักของศึกษานิเทศก์อำเภอ ซึ่งจำเป็นต้องเข้าใจหลักการและความคิดรวบยอดให้ถูกต้องเสียก่อน จึงจะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ด้านการนิเทศบรรลุเป้าหมายตามความคาดหวังของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

5. งานสนับสนุนวิชาการ จากผลการวิจัยพบว่า โดยส่วนรวมศึกษานิเทศก์อำเภอ มีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าศึกษานิเทศก์อำเภอมีความเข้าใจอยู่ในระดับน้อยในเรื่อง โครงการในแผนงานวิชาการ และหลักการประเมินโครงการ ซึ่งจะเห็นว่าสอดคล้องกับผลการวิจัยเกี่ยวกับงานพัฒนาการศึกษาดังกล่าว นั่นคือ โดยสรุปศึกษานิเทศก์อำเภอมีความเข้าใจอยู่ในระดับน้อยในเรื่อง การจัดทำโครงการ และการประเมินผลโครงการ ไม่ว่าจะเป็นโครงการในแผนพัฒนาการศึกษา หรือโครงการในแผนงานวิชาการ

ในเรื่องการประเมินผลโครงการ ศึกษานิเทศก์อำเภอมีความเข้าใจอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการประเมินโครงการของศึกษานิเทศก์อำเภอนั้น ดำเนินการโดยใช้แบบฟอร์มการรายงานผลโครงการที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดขึ้น โดยดำเนินการแต่ละโครงการเสร็จแล้ว กรอกแบบฟอร์มรายงานผลให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดทราบ โดยไม่ได้ทำการประเมินผลโครงการตามหลักการ และขั้นตอนของการประเมินโครงการ การประเมินโครงการนี้นับว่าเป็นจุดอ่อนอย่างหนึ่งของการดำเนินงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ จึงทำให้มีผลต่อการวางแผนพัฒนาการศึกษาระดับจังหวัด และระดับอำเภอ ซึ่งผู้วิจัย เห็นว่าการประเมินโครงการ เป็นสิ่งที่จำเป็น และสำคัญควรดำเนินการประเมินผลทุกโครงการ เพื่อนำผลไปวางแผนปรับปรุงแก้ไขในการดำเนินงานต่อไป

6. งานข้อมูลทางการศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า โดยส่วนรวมศึกษานิเทศก์อำเภอมีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอมีความเข้าใจอยู่ในระดับน้อยในเรื่อง วัตถุประสงค์ของการหาแนวโน้มสถิติต่าง ๆ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากศึกษานิเทศก์อำเภอปฏิบัติงานเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูล การทำสถิติข้อมูลอยู่ในระดับมาก ดังผลการวิจัยของ วนิดา เลิศกมลกาญจน์ (2526: 138) ที่พบว่า ศึกษานิเทศก์ได้ปฏิบัติหน้าที่จัดทำข้อมูลสถิติในระดับมาก เนื่องมาจากในปัจจุบันสำนักงานบริหารโดยใช้แผนและโครงการนำหน้าทั้งการบริหารงบประมาณ บุคลากร ซึ่งสิ่งเหล่านี้ผู้บริหารต้องอาศัยสถิติและข้อมูลมาประกอบการตัดสินใจ ส่วนการหาแนวโน้มสถิติต่าง ๆ จะมีประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาระยะยาว หรือแผน 5 ปี เป็นอย่างมาก (สำนักนายกรัฐมนตรื สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2526: 52) ดังนั้นศึกษานิเทศก์อำเภอ

จึงปฏิบัติงานเกี่ยวกับการหาแนวโน้มสถิติต่าง ๆ อยู่ในระดับน้อย เพราะไม่ได้ปฏิบัติทุกปี และจากระยะเวลาการเข้าดำรงตำแหน่ง ศึกษาพิเศษอำเภอได้จัดทำแผนระยะยาวเพียงครั้งเดียว จึงอาจมีผลทำให้ศึกษาพิเศษอำเภอมีความเข้าใจอยู่ในระดับน้อยในเรื่องวัตถุประสงค์ของการหาแนวโน้มสถิติต่าง ๆ

7. งานจัดทำแผนงบประมาณและขอตั้งงบประมาณ จากผลการวิจัยพบว่า โดยส่วนรวมศึกษาพิเศษอำเภอมีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ศึกษาพิเศษอำเภอมีความเข้าใจอยู่ในระดับน้อยในเรื่อง ลำดับขั้นตอนการเสนองบประมาณ วิธีพิจารณาขอตั้งงบประมาณ ระยะเวลากำหนดแผนพัฒนาการประถมศึกษาและการติดตามแผนการใช้เงินตามงวดเงินงบประมาณ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดทำแผนงบประมาณเป็นงานใหม่สำหรับศึกษาพิเศษ และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเปลี่ยนแปลงเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณย่อย เปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับวิธีการของงบประมาณ อาจเพราะเป็นระยะเริ่มแรกของการออกระเบียบต่าง ๆ เกี่ยวกับงบประมาณ ซึ่งระยะต่อมาคาดว่าเกณฑ์ต่าง ๆ รวมทั้งวิธีการขั้นตอนการดำเนินงานต่าง ๆ จะคงที่และได้มาตรฐานมากขึ้น และจากผลการวิจัยของ สายัณห์ ผาน้อย (2529: 176) พบว่าศึกษาพิเศษอำเภอส่วนใหญ่เห็นว่าไม่ควรให้ศึกษาพิเศษอำเภอทำหน้าที่ในเรื่องนี้ เพราะมิใช่ลักษณะของงานวิชาการ เรื่องการงบประมาณควรเป็นหน้าที่ของงานการเงินและพัสดุ โดยมีศึกษาพิเศษด้านแผนพัฒนาเป็นผู้ให้ข้อมูลเท่านั้น และอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ศึกษาพิเศษอำเภอไม่สนใจศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับแผนงบประมาณและการขอตั้งงบประมาณ

8. งานศูนย์วัสดุอุปกรณ์ จากผลการวิจัยพบว่า โดยส่วนรวมศึกษาพิเศษอำเภอมีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ศึกษาพิเศษอำเภอมีความเข้าใจอยู่ในระดับน้อยในเรื่อง การดำเนินการเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และการนิเทศติดตามผลการใช้สื่อการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้ดำเนินการจัดสรรเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ในรูปของอุปกรณ์สำเร็จรูปให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ กลุ่มโรงเรียน และโรงเรียน ดังนั้นศึกษาพิเศษอำเภอจึงมีความเข้าใจอยู่ในระดับน้อย เพราะไม่ได้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการผลิตสื่อการเรียนการสอน เพื่อเป็นต้นแบบแก่โรงเรียน และพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ส่วนในเรื่องการนิเทศติดตามผลการใช้สื่อการเรียนการสอนนั้น อาจเนื่องจากการปฏิบัติงานด้านงานนิเทศและการ

ตรวจเยี่ยมศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ทำการนิเทศ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และ การนิเทศติดตามโครงการต่าง ๆ ตามที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมีคำสั่งให้นิเทศ ติดตาม เช่น การนิเทศโครงการอาหารกลางวัน การนิเทศติดตามผลโครงการเด็กวัยก่อน เรียน ฯลฯ จึงทำให้ละเลยด้านการนิเทศติดตามผลการใช้สื่อการเรียนการสอน ศึกษานิเทศก์ อำเภोजึงไม่ได้ศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศติดตามสื่อการเรียนการสอน และจาก การสำรวจของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่า โรงเรียนมีวัสดุ อุปกรณ์แต่ไม่ได้ใช้ อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน ซึ่งอาจ เป็นผลจากศึกษานิเทศก์ไม่ได้ ทำการนิเทศ หรือปฏิบัติงานนิเทศเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนน้อย

๑. งานเลขานุการคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ จากผลการ วิจัยพบว่า โดยส่วนรวมศึกษานิเทศก์อำเภอมีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณา เป็นรายข้อพบว่า ไม่มีเรื่องใดที่ศึกษานิเทศก์อำเภอมีความเข้าใจอยู่ในระดับน้อย หรือระดับ น้อยที่สุด เพราะได้ปฏิบัติงานอยู่เป็นประจำในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้ศึกษานิเทศก์อำเภอมีความเข้าใจเกี่ยวกับงานตามหน้าที่เป็นอย่างดี อันจะ เป็นแนวทางให้ศึกษานิเทศก์อำเภอปฏิบัติงานตามหน้าที่ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้คือ การนิเทศ ช่วยเหลือ แนะนำส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน และกลุ่มโรงเรียน อย่างมีประสิทธิภาพ จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยมีแนวคิดและข้อเสนอแนะดังนี้

1. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรพิจารณาดำเนินการ เพื่อพัฒนาศึกษานิเทศก์อำเภอให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานตามหน้าที่เป็นอย่างดี โดย เฉพาะงานพัฒนาการศึกษา งานจัดทำแผนงบประมาณและขอตั้งงบประมาณ และงานนิเทศและ การตรวจเยี่ยม ซึ่งเป็นงานหลักของศึกษานิเทศก์อำเภอ

2. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ควรดำเนินการเพื่อพัฒนาความรู้ความ เข้าใจ เกี่ยวกับงานตามหน้าที่ของศึกษานิเทศก์อำเภอ ในงานที่พบว่าศึกษานิเทศก์อำเภอมีความ เข้าใจ อยู่ในระดับน้อย

3. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรจัดทำคู่มือหรือเอกสาร เกี่ยวกับการประเมินโครงการ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อให้ศึกษานิเทศก์อำเภอได้ ศึกษา

4. ศึกษานิเทศก์อำเภอในฐานะนักวิชาการ ควรหาโอกาสเพิ่มพูนความรู้แก่ตนเอง อย่างสม่ำเสมอ และเป็นประจำ โดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับงานตามหน้าที่ของตนเองที่ต้อง ปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความเข้าใจของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับงานนิเทศ และการตรวจเยี่ยม และงานการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอ ซึ่งเป็นงานหลักของศึกษานิเทศก์อำเภอทั่วประเทศ เพื่อนำผลไปหาแนวทางในการ พัฒนาความรู้ความเข้าใจของศึกษานิเทศก์อำเภอ

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความรู้ ความ เข้าใจของศึกษานิเทศก์อำเภอ